بیانیه انجمن اخلاق در علوم و فناوری

تجاوز آشکار و خشونت‌بار دولت‌های متخاصم آمریکا و اسرائیل به این سرزمین کهن، نقض صریح حاکمیت ملی، تهدید تمامیت ارضی، و نشانه‌ای نگران‌کننده از فرسایش موازین حقوقی و اخلاقی در عرصه بین‌المللی است. آنچه رخ داده، صرفاً یک اقدام نظامی نیست، بلکه جلوه‌ای از منطقی خطرناک است که در سایه سکوت، انفعال، و برخوردهای دوگانه برخی ساختارهای بین‌المللی، نقض حقوق ملت‌ها و آغاز مخاصمات مسلحانه خارج از چارچوب نظارت‌های مؤثر بین‌المللی را عادی‌سازی می‌کند. این تجاوز، تنها تعرض به مرزهای یک کشور نیست؛ تعرض به امنیت انسانی، زندگی مردم، زیرساخت‌های مادی و مدنی و آینده ملتی است که بارها هزینه استقلال و پایداری خود را پرداخته است. جنگ، به‌ویژه هنگامی که با هژمونی رسانه‌ای و روایت‌های یک‌سویه همراه می‌شود، نه فقط ویرانی می‌آفریند، بلکه می‌کوشد حقیقت را مخدوش و خشونت را توجیه کند. از منظر اخلاقی، این وضعیت آزمونی برای وجدان جهانی و برای نهادهای علمی، دانشگاهی، حرفه‌ای و بین‌المللی است که داعیه صیانت از صلح، عدالت و حقوق ملت‌ها را دارند. انتظار می‌رود این نهادها در برابر نقض آشکار حقوق بین‌الملل و تهدید صلح، موضعی روشن و مسئولانه اتخاذ کنند و نگذارند یک‌جانبه‌گرایی و سکوت مصلحت‌اندیشانه به رویه‌ای مسلط بدل شود. وقوع این جنگ در شرایطی که ایران همچنان در مسیر مذاکره و گفت‌وگو قرار داشت، نشان می‌دهد که تهاجم نظامی به فرایندهای دیپلماتیک، نه فقط امنیت یک کشور، بلکه اعتبار سازوکارهای مسالمت‌آمیز حل اختلاف را نیز تضعیف می‌کند.

ما، فارغ از اختلاف‌نظرها، نقدها، اعتراض‌ها و مطالبات موجود در درون خانه، در دفاع از کشور، مردم، و حق حاکمیت ملی، بر ضرورت همبستگی اجتماعی و تعهد اخلاقی مشترک تأکید می‌کنیم. ایران، با همه تنوع‌های قومی، فرهنگی، فکری و سبک‌های زندگی، در لحظات خطیر تاریخی نشان داده که می‌تواند از دل تکثر، پشتوانه‌ای برای همدلی ملی و پایداری جمعی فراهم آورد. دفاع از میهن، در چنین بزنگاه‌هایی، صرفاً امری سیاسی یا نظامی نیست، بلکه صورتی از مسئولیت تاریخی، مدنی و اخلاقی است. جامعه ایرانی از سرمایه‌های ارزشمند مدنی، فرهنگی و اجتماعی برخوردار است. این سرمایه‌ها، اگر به‌درستی شناخته و به‌موقع به‌کار گرفته شوند، می‌توانند پشتوانه‌ای مؤثر برای تاب‌آوری ملی، تقویت اعتماد عمومی و افزایش انسجام اجتماعی باشند. از همین رو، ضروری است که در تدبیر این وضعیت، حفظ حقوق مردم، صیانت از کرامت شهروندان و مراقبت از ظرفیت‌های ملی برای آینده، در کانون تصمیم‌گیری‌ها قرار گیرد. هیچ تدبیری نباید به بهای فرسایش سرمایه انسانی، تضعیف امید اجتماعی، یا غفلت از بنیان‌های توسعه ملی تمام شود.

ما اعضا و مسئولان منتخب انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری، ضمن محکوم کردن این تجاوز، بر تعهد خود نسبت به مقاومت ملی و اخلاقی، مراقبت اجتماعی و کوشش برای کاهش آسیب‌های ناشی از جنگ تأکید می‌کنیم. در عین ارج نهادن به ایستادگی نیروهای مدافع میهن، انتظار جدی داریم که مسئولان کشور با واقع‌بینی، خردورزی و مسئولیت‌پذیری، همه ظرفیت‌های سیاسی، حقوقی، دیپلماتیک و اجتماعی را برای توقف جنگ، کاهش رنج مردم، و صیانت از پایداری ایران، حق حاکمیت ملی و تمامیت

ارضی به‌کار گیرند، پیش از آن‌که فرصت‌ها بیش از این از دست برود. در همین چارچوب، بهره‌گیری از ظرفیت نهادهای مدنی، انجمن‌های علمی، سرمایه‌های اجتماعی، متخصصان، عقلای دانشگاهی، و مراجع اجتماعی و مدنی از مناطق مختلف کشور و با نمایندگی از گروه‌های متنوع اجتماعی، ضرورتی جدی دارد. پیشنهاد می‌شود سازوکاری مشورتی و پشتیبان در کنار دولت شکل گیرد تا از رهگذر هم‌فکری ملی، به تقویت انسجام اجتماعی، ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری، کاهش شکاف‌ها، و افزایش توان کشور در مواجهه با خصومت خارجی یاری رساند. چنین سازوکاری می‌تواند مجرایی برای حضور مسئولانه نیروهای فکری و مدنی جامعه در لحظه‌ای باشد که بیش از هر زمان دیگر نیازمند تدبیر جمعی و استفاده از همه ظرفیت‌های ملی هستیم.

خرد مدنی در این سرزمین، همواره خواهان زندگی صلح‌آمیز، مناسبات منطقه‌ای و بین‌المللی مبتنی بر احترام متقابل، و جهانی عادلانه‌تر بوده است. امروز نیز در برابر این تجاوز، دفاع از ایران تنها دفاع از خاک نیست؛ دفاع از شأن تاریخی یک ملت، از امکان زیست اخلاقی، و از حق مردمی است که می‌خواهند در صلح، امنیت و عزت زندگی کنند. امید آن است که آنچه بر این مردم غم‌دیده می‌گذرد، با همه تلخی و خونباری‌اش، در حافظه تاریخی این سرزمین و در وجدان جهانی، نه فقط به‌مثابه روایتی از رنج، بلکه همچون نشانه‌ای از شرافت، پایداری، و مقاومت مسئولانه مردمی ثبت شود که در عین ایستادگی، همچنان صلح را افقی انسانی و پایدار می‌دانند.

انجمن ایرانی اخلاق در علوم و فناوری

اسفند ۱۴۰۴